

ע"פ 9552/16 - סעיד קומבוז נגד מדינת ישראל, סת' אילסון

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 9552/16

לפני:
כבוד השופט א' שהם
כבוד השופטת ד' ברק-ארז
כבוד השופט י' אלרון

המערער: סעיד קומבוז

נ ג ד

המשיבים:
1. מדינת ישראל
2. סת' אילסון

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים
מיום 26.10.2016 ב-תפ"ח 33478-01-16 שניתן על
ידי סגן הנשיא י' נועם והשופטים: ר' פרידמן-פלדמן ו-מ'
בר-עם

תאריך הישיבה: כ"ד בטבת התשע"ח (11.1.2018)

בשם המערער: עו"ד לאה צמל

בשם המשיבה 1: עו"ד בת שבע אבגז

פסק-דין

עמוד 1

השופט י' אלרון:

1. ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (סגן הנשיא י' נועם והשופטים ר' פרידמן-פלדמן ומ' בר-עם) בתפ"ח 33478-01-16 מיום 26.10.2016, בגדרו הושתו על המערער 17 שנות מאסר בפועל ועונשי מאסר על תנאי. בנוסף, חויב המערער בתשלום פיצוי לנפגע העבירה בסכום של 50,000 ש"ח. כל זאת בעקבות הרשעתו, על פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון, בעבירות ניסיון רצח והחזקת סכין.

מכאן הערעור המונח בפנינו, אשר מופנה כלפי חומרת עונש המאסר בפועל וכלפי סכום הפיצוי שנפסק לטובת נפגע העבירה.

כתב האישום המתוקן

2. המערער, יליד 1986, התגורר במועדים הרלוונטיים לכתב האישום המתוקן בעיר העתיקה בירושלים. עובר לחודש דצמבר 2015, גמלה בלבו ההחלטה לבצע פיגוע טרור רצחני נגד יהודים, ולמות כ"שהיד". לצורך כך, נסע לצפות בזירת פיגוע חבלני בעיר העתיקה בירושלים, ולאחר שראה את אזור הפיגוע, את כתמי הדם ואת הפרסומים בעיתונות, התחזק בהחלטתו לבצע פיגוע. באותה תקופה החל המערער לצפות בסרטונים באינטרנט על אודות פיגועי התאבדות והחיים שלאחר המוות, ופתח בתכנון פיגוע התאבדות נגד יהודים.

3. מספר שבועות עובר ליום 27.12.2015, פנה המערער לעאדל בכרי, אצלו עבד באותו יום, בבקשה לרכוש כלי נשק כדי לבצע באמצעותו פיגוע, אך הלה התייחס בביטול לבקשתו. כן מתואר בכתב האישום המתוקן כיצד באותה תקופה או בסמוך אליה, חזר המערער ברכבו מעבודתו עם חבר, ובמהלך הנסיעה לירושלים הבחין בחייל אשר עמד בתחנת אוטובוס בצד הכביש וסטה לעברו עם הרכב. החייל קפץ אחורנית, והמערער אמר לחברו "בוא נדרוס את היהודים". משמסר החבר למערער כי אינו מעוניין בכך והביע חשש כי המעשה יביא למותם, השיב המערער כי אין הדבר משנה לו. עוד במהלך תקופה זו, המשיך המערער לצפות בסרטונים המתעדים פיגועים, ולאחר שצפה בסרטון בו נראה אחד המחבלים נורה על ידי המשטרה, כתב ביומנו "סעיד שהיד", על מנת שידעו כי רצה למות כ"שהיד".

4. כתב האישום המתוקן מוסיף ומתאר כי המערער החליט לבצע את הפיגוע החבלני באמצעות סכין, היות שסבר כי פיגוע דריסה עלול להיכשל. לשם כך בירר מהו המקום בגוף האדם שדקירתו תוביל למותו של הנדקר באופן המהיר ביותר. בין היתר, ערך המערער חיפוש באינטרנט, שממנו למד כי פגיעה בעורק המחבר בין הצוואר והלב יכולה לגרום למוות תוך 13 שניות. המערער החליט, אפוא, לדקור למוות חייל ישראלי, ולהביא בתוך כך למותו שלו.

5. ביום 27.12.2015 הקיץ המערער בסמוך לשעה 3:00 וגמר אומר לבצע פיגוע חבלני. לצורך כך הצטייד בסכין מטבח בעלת להב באורך 16 ס"מ, נסע ברכבו לעבר העיר העתיקה ופנה להתפלל במסגד אל אקצא. בסמוך לשעה 5:45, עזב המערער את המסגד ונסע לכיוון התחנה המרכזית בירושלים. משהחנה את רכבו בכיכר סמוכה, יצא מרכבו בעודו אוחז בסכין בידו הימנית, כשהיא מוסתרת בתוך דש מעילו, והחל צועד לכיוון "גשר המיתרים" שבכניסה לירושלים.

6. המערער הבחין בחייל צעיר (להלן: הנפגע) והחל לעקוב אחריו, מתוך מטרה לדוקרו למוות ולמות כ"שהיד". המערער שלף את הסכין, התנפל על הנפגע וניסה לדוקרו בצווארו במטרה להורגו. הסכין פגעה בכתפו הימנית של הנפגע, וזה נפל לרצפה. המערער החל לרוץ, וכעבור מספר מטרים, הסתובב לעבר הנפגע, אשר הצליח להתרומם. המערער רץ לעבר הנפגע בסכין שלופה וניסה לדוקרו בשנית בפלג גופו העליון, כשפניו של הנפגע פונים למערער. הנפגע נאבק במערער וקרא לעזרה, בעוד השניים מצויים על הקרקע והמערער שוכב מעל הנפגע ומנסה לדוקרו. מאבטח אשר הגיע למקום משך את המערער, היכה את ידו האוחזת בסכין וגרם לשמיטתה. המאבטח ואחרים החזיקו את המערער עד להגעת המשטרה.

7. כתוצאה ממעשיו של המערער ספג הנפגע פצע דקירה באזור הגב העליון, אשר חדר עד שריר הטרפז.

גדר דינו של בית משפט קמא

8. בגזר דינו ציין בית משפט קמא כי לעבירות שביצע המערער חומרה מופלגת, וזאת לנוכח מהותן, נסיבות ביצוען, ותוצאותיהן. בית משפט קמא עמד על היותן של העבירות פועל יוצא של החלטת המערער לבצע "פיגוע טרור רצחני", שהיה פרי תכנון מוקדם. עוד הטעים בית משפט קמא את הנחישות שגילה המערער ברצונו להוציא אל הפועל את תוכניתו, ובפרט בתקיפתו את הנפגע באופן בלתי מרפה מתוך כוונה להורגו.

9. בית משפט קמא בחן את מכלול נסיבות המקרה, את שיקולי הענישה הרלוונטיים, כמו גם את הערכים המוגנים ביסוד העבירות. לנוכח האמור, ובשים לב להיות המדובר בפיגוע טרור, קבע בית משפט קמא מתחם ענישה הנע בין 12 ל-19 שנות מאסר.

10. אשר לעונש המתאים למערער בתוך מתחם הענישה שנקבע, דחה בית משפט קמא את טענתה של באת כוחו, שלפיה לא מדובר בניסיון רצח על רקע אידאולוגי. בית משפט קמא, הדגיש, כלשונו, כי "מדובר באידאולוגיה מעוותת ורצחנית, המבטלת כל ערך לחיי אדם; וההופכת את המוות למטרה, ואת הרוצח ל'קדוש' ולדמות מוערכת".

לפיכך, נקבע עונשו של המערער כמפורט בפסקה 1 לעיל.

טענות הצדדים בערעור

11. בהודעת הערעור ובטיעוניה בעל פה, גורסת באת כוח המערער כי כל רצונו היה למות כ"שהיד" וכי לא חשב על דבר אחר זולת המוות, דבר שביטא "מצוקה אישית-פרטית אשר הניעה אותו לשחר אחר מותו שלו". בתוך כך משיגה באת כוח המערער על קביעת בית משפט קמא שלפיה בוצע המעשה על רקע אידאולוגי. לשיטתה, יש לערוך הבחנה בין ניסיון רצח על רקע אידאולוגי "אמיתי", בו מבוקש להביא לשינוי פוליטי, לבין ביצוע עבירה, חמורה ככל שתהיה, מתוך מצוקה עמוקה.

עוד נטען כי יש להבחין בין מי שקורבנותיו הם אנשי כוחות הביטחון לבין פגיעה באזרחים חפים מפשע, אשר

אינם מאומנים, אינם מצוידים ואינם בקיאים בהגנה עצמית. בנסיבות האמורות, עמדת המערער היא כי היה על בית משפט קמא להעמיד את מתחם הענישה על 13 עד 17 שנות מאסר בפועל, ובהתאם לקבוע לו עונש של 13 שנות מאסר בפועל.

לבסוף, מבקש המערער להפחית את סכום הפיצוי לטובת נפגע העבירה שבו חויב. המערער סבור כי מדובר בסכום בלתי מידתי, אשר אינו הולם את יכולותיו הכלכליות הדלות ואת הפגיעה הקלה אשר נגרמה לנפגע.

12. המשיבה, מנגד, מבקשת לדחות את הערעור על שני רכיביו. המשיבה סבורה כי אין להתעלם מהמניע האידאולוגי, בהדגישה את תוכניתו של המערער להוציא אל הפועל פגיעה ביהודים, אשר התבטאה בניסיון הדריסה; בתכנים שבהם צפה המערער באינטרנט, שמהם למד כיצד לבצע דקירה באופן הקטלני ביותר; ולבסוף באופן שבו איתר את החייל הנפגע ודקר אותו תוך שהוא עושה זאת גם כאשר האחרון שרוע על הארץ.

דיון והכרעה

13. לאחר עיון בגזר דינו של בית משפט קמא ולאחר שמיעת הצדדים לפנינו, הגענו לכלל מסקנה כי דין הערעור להידחות.

14. בית משפט זה שב ומציין את ההלכה הידועה שלפיה ערכאת הערעור אינה מתערבת בחומרת העונש המוטל על ידי הערכאה הדיונית, זולת בנסיבות חריגות שבהן נפלה על פני הדברים טעות מהותית ובולטת בגזר הדין, או בנסיבות שבהן העונש שהוטל חורג באופן קיצוני מהענישה המקובלת במקרים דומים (ראו ע"פ 9821/16 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (30.11.2017)). לא מצאנו כי עניינו של המערער נמנה עם אותם מקרים חריגים אשר מצדיקים את התערבותנו. אכן, לא ניתן לומר כי העונש שהושת על המערער אינו חמור, ואולם אנו סבורים כי הוא תואם את חומרת מעשיו, כפי שנבהיר להלן.

15. המערער שלפנינו תכנן את מעשיו צעד אחר צעד והשקיע מחשבה מרובה בהוצאת תוכניתו – לפגוע ביהודי ויהי מה, מבלי להותיר לו סיכוי רב לשרוד – אל הפועל. עובדות כתב האישום המתוקן שופכות אור חיוני על היערכותו המקדימה של המערער לביצוע מעשיו השפלים. המערער, כך אנו למדים, "חשש" שמא פיגוע דריסה "לא יעלה יפה", פן ייוותר הקורבן הפוטנציאלי בחיים. אשר על כן, ערך חיפוש באינטרנט בדבר האופן לדקירת קורבנו כך שייגרם לו נזק מרבי, ומצא כי פגיעה בעורק המחבר בין הצוואר ללב עשויה להמיתו בתוך 13 שניות.

16. בהתאם, פנה המערער לממש את תוכניתו תוך שהצטייד בסכין מטבח באורך 16 ס"מ. המערער השכים קום, הגיע לתפילת הבוקר עם שחר ומשם עשה דרכו למרכז ירושלים על מנת לתור אחר קורבן יהודי פוטנציאלי. המערער הבחין כאמור בנפגע, חייל צעיר, עקב אחריו ודקר אותו בנחישות רבה, גם משזה היה כבר מוטל על הארץ, ושב והסתער עליו כפי שלמד מהתכנים שבהם צפה באינטרנט.

17. לנוכח השתלשלות האירועים הבהירה והחד-משמעית אשר נפרשה לעיל, אין לנו אלא לדחות מכל וכל את

טיעוניה של באת כוח המערער בדבר המניע אשר ניצב בבסיס מעשיו. קביעתו של בית משפט קמא שלפיה פעל המערער מתוך מניע אידאולוגי-לאומני נסמכת על מסכת עובדתית אשר אינה משתמעת לשני פנים, ושממנה אין זה מדרכה של ערכאת הערעור לשנות. ניכר כי מניע זה הוא שהולך את המערער לפגוע ביהודי באשר הוא יהודי – יהיה הוא אזרח מן השורה או אזרח הלובר מדים – ואין לקבל את ההבחנה שאותה ביקשה לערוך באת כוח המערער בטיעוניה לפניו.

18. איננו סבורים, אפוא, כי נפלה שגגה בקביעת מתחם הענישה ההולם ובעונש בן 17 שנות המאסר בפועל אשר נגזר על המערער. מעשיו האלימים והאכזריים, אשר היו עלולים להסתיים במותו של הנפגע אלמלא נחלץ לעזרתו המאבטח שהיה מצוי בקרבת מקום, ראויים לכל גנאי ולתגובה עונשית קשה ומרתיעה.

19. לבסוף, לא מצאנו כי עלה בידי המערער להצביע על נימוקים של ממש להתערבות בשיעור הפיצוי לטובת נפגע העבירה. נעיר, תחילה, כי הלכה מושרשת היא שיכולתו הכלכלית של מבצע העבירה אינה מהווה שיקול בקביעת שיעור הפיצוי לטובת נפגעה (ראו למשל: ע"פ 105/17 זיתוני נ' מדינת ישראל, פסקה 6 לחוות דעתי (26.12.2017)). לגופם של דברים – עיון בהצהרתו של הנפגע, אשר הוגשה לבית משפט קמא, מלמדת כי זולת הנזק הגופני שאותו חווה, מלווה אותו עד לימים אלה פגיעה נפשית בדמות חשש מפני הליכה בגפו. בנסיבות האמורות, שבהן אין להקל ראש, עמדתנו היא כי סכום הפיצויים שבו חויב המערער אינו מופרז.

20. אשר על כן, דין הערעור להידחות על שני חלקיו.

ניתן היום, ו' בשבט התשע"ח (22.1.2018).

ש ו פ ט

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט